

Akava

Elinkeinoelämän keskusliitto

Kirkon työmarkkinalaitos

KT Kuntatyönantajat

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK

Valtion työmarkkinalaitos

Työmarkkinakeskusjärjestöjen suositus 18.11.2013

Työ- ja perhe-elämän tasapainoa edistäviä käytäntöjä työpaikkojen arkeen

Suomalaisten miesten ja naisten työssäkäynti on lähes yhtä yleistä. Naiset ovat kuitenkin pidempään poissa työmarkkinoilta perhevapaiden takia. Miehet käyttävät olemassa olevia perhevapaoikeuksiaan olennaisesti vähemmän.

Perhevapaiden ja -vastuiden nykyistä tasaisempi jakautuminen hyödyttäisi kaikkia: työnantajia, äitejä, isiä ja lapsia sekä suomalaista yhteiskuntaa. On tärkeää edistää perhevapaita käyttävien sitoutumista työhön ja parantaa vuorovaikutusta työpaikan ja perhevapaita käyttävän työntekijän välillä. Näin edistetään myös sujuvaa paluuta takaisin työpaikalle.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi työmarkkinajärjestöt suosittelevat, että kaikilla työpaikoilla käydään läpi työn ja perhe-elämän tasapainoa edistäviä käytäntöjä, päätetään kullekin työpaikalle parhaiten sopivista pelisäännöistä ja otetaan ne käyttöön.

1. Pelisäännöt perhevapaisiin

Esimiehen on hyvä keskustella vapaan aikana noudatettavista pelisäännöistä vapaille lähtevän kanssa. Keskustelu on hyvä käydä viimeistään silloin, kun työntekijän on ilmoitettava työnantajalle vapaalle jäämisestään.

- Ennen vapaalle siirtymistä on syytä sopia siitä, miten yhteydenpito työpaikkaan hoidetaan vapaan aikana, kuten sähköpostiyhteydet, ajan tasalla pitäminen työpaikan asioista, osallistuminen työpaikan tilaisuuksiin ja koulutukseen.

Kun vapaalta palaaminen on ajankohtaista, olisi hyvä keskustella siitä, miten työntekijän työhön paluuta helpotetaan. Työntekijä palaa lähtökohtaisesti entiseen tai sitä vastaavaan tehtävään.

- On syytä keskustella siitä, onko työtehtävissä tai työyhteisössä mahdollisesti tapahtunut muutoksia sekä siitä, tarvitaanko osaamisen päivitystä.
- Lisäksi on hyvä käydä keskustelu siitä, miten yhteisesti sovitut pelisäännöt toimivat vapaan aikana.

Vapaaseen liittyvät pelisäännöt voidaan sisällyttää esimerkiksi tasa-arvosuunnitelmaan, henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan tai työpaikan yleiseen ohjeistukseen poissaolotilanteista.

Tasa-arvosuunnitelmassa ja henkilöstöpolitiikassa sekä esimiesten koulutuksessa kannattaa kiinnittää huomiota siihen, että vanhemmilla on mahdollisuus käyttää perhevapaita tasapuolisesti.

Tasa-arvosuunnitelmissa on hyvä varmistaa perheettömien ja perheellisten työntekijöiden tasapuolinen kohtelu (pelisäännöt, loma-ajankohtien kierrättäminen jne.). Työntekijöiden syrjimättömään kohteluun on muutoinkin kiinnitettävä huomiota, myös työsuhteen muotojen ja ehtojen kannalta.

2. Työn organisointi joustavammaksi

Työn ja perheen tasapainoa tukevat esimerkiksi liukuva työaika, työaikapankki, etätö, osa-aikatyö, lyhennetty työviikko ja osa-aikaiset perhevapaat. Työpaikoilla voidaan mahdollisuuksien mukaan ottaa käyttöön joustavia työaikakäytäntöjä - ja järjestelmiä.

- Joustavien työaikojen ja -tapojen käyttäminen ja käytäntöjen tasapuolinen toteutuminen edellyttää yhdessä käsiteltyjä pelisääntöjä ja seurantaa.
- Työpaikoilla tulisi pohtia kokousten ja yhteisten tilaisuuksien järjestelyjä, kuten alkamis- ja päättymisajankohtia. Esimerkiksi aamukokousten alkamisajankohdissa voidaan ottaa huomioon mm. päivähoidon ja koulun alkamisajankohta siten, että pienten koululaisten vanhemmille tarjotaan mahdollisuus aamuliukumaan.
- Pienten lasten vanhempien erityistarpeet, erityisesti vuorotyössä, voitaisiin ottaa esim. työvuorosuunnittelussa huomioon.
- Matkustamisen tarpeellisuutta ja matkojen kestoa on tarpeen käydä läpi, kuten myös mahdollisuuksia korvata matkustusta esimerkiksi videoneuvottelutekniikkaa hyödyntämällä.
- Lisäksi työnantaja voi tarjota tai välittää sairaan lapsen hoitopalveluja ja siivous- ja kodinhoitopalveluja, joita työntekijä voi halutessaan käyttää.

Työmarkkinakeskusjärjestöt suosittelevat tutustumaan myös Väestöliiton Perheystävällinen työpaikka –sivustoon, josta työpaikat voivat poimia omiin tarkoituksiinsa sopivia käytäntöjä.

<http://www.vaestoliitto.fi/perhe-ja-tyo/>

Lisäksi Isänä työelämässä -projekti on tuottanut oppaan, joka löytyy linkistä:

<http://www.lamk.fi/isanatyoelamassa/Documents/lamk-isatietoa-opas-nettiversio-valmis.pdf>

Lisätietoja:

Tarja Arkio/Akava	040 508 3731
Mika Kärkkäinen/EK	040 172 1411
Pauliina Hirsimäki/KIT	050-330 8473
Jouko Hämäläinen/KT	040 707 8677
Tapio Bergholm/SAK	050 547 2771
Anja Lahermaa/STTK	040 828 6845
Mika Happonen/VTML	0295 530 272